

De kappers van Château d'Eau eisen rechten

Kapsalon Dallas Afro in Château d'Eau in Parijs is bezet door illegale en uitgebuite werknemers. 'De verveling slaat toe.'

foto JEAN MICHEL SICOT

Ze worden de 'rebellen van Château d'Eau' genoemd: uitgebuite werknemers houden al negen maanden een afro kapsalon in Parijs bezet. De illegalen zijn het zwartwerken beu en eisen een verblijfsvergunning.

TEKST SASKIA HOUTTUIN

Er hangt nog een zweem van haarlak in kapsalon Dallas Afro. Aan de spiegels zijn krantenknipsels geplakt en op de grond slingeren lege frisdrankblikjes, bakjes met beschimmeld eten en klittende strengren kunsthaar. Hier wordt duidelijk al lang niet meer gewerkt.

"Negen maanden," bevestigt Dosso Massandié (25), een lange Ivoriaanse met zwarte vlechten. "We kregen niet meer betaald, daarom zijn we gaan staken."

In Château d'Eau, een buurt in het hart van Parijs met veel haar- en nagelsalons, werken naar schatting 1500 illegale arbeiders. Toch is de staking van Dosso en haar zeventien collega's uniek.

"Niemand in de buurt doet het ons na," zegt Massandié. Ze neemt een hap van haar baguette met tonijn. "Wij wilden het zelf liever ook niet, we waren bang dat de uitbater ons zou aangeven."

Als sans-papier, migrant zonder verblijfspapieren, hoor je niet te klagen. Ook niet als je bij dageraad moet opstaan om verzekerd te zijn

van een kappersstoel en een lange werkdag. "We werkten soms tot middernacht. De zaak ging pas dicht als er geen klanten meer waren."

Toen de eigenaar drie maanden zijn werknemers niet betaalde, was de maat vol. Massandié scheurt een stukje van het brood af en geeft het aan haar anderhalf jaar oude zoontje. "We hadden geen keus. En nu blijven we hier, want we weigeren te vertrekken."

Aïcha Keita (42) uit Mali friemelt aan de bandana die haar korte coupe bedekt. "Ik heb mijn haar nog niet gedaan," verontschuldigt ze zich. Ze hoefde niet lang na te denken toen ze hoorde wat ze in Parijs kon verdienen. Ze wijst naar een groezelige prijslijst bij de ingang. Wassen, knippen, drogen: 30 euro. Je haar laten invlechten kan vanaf 45 euro.

In haar eigen kapsalon in Mali verdiende Keita omgerekend 5 euro per klant. "Wat doe ik hier nog, dacht ik. Ik kan rijk worden!"

Opgetogen vertrok ze in 2011 naar Europa. De bestemming: Parijs, metrohalte Château d'Eau. Wie geen papieren heeft, kan daar zo aan de slag. Nog voor ze buiten stond, werd ze al aangesproken: of ze een kapper zocht? Een clandestien baantje was zo geregeld. "Dit zou het einde worden van mijn misère," verzucht Keita. "Maar die droom lag al na één dag in duigen."

Als kapster kreeg Keita per klant betaald, maar de prijzen lagen in werkelijkheid een stuk lager. "Daar werd over onderhandeld. Als de uitbater besloot dat ik voor een tientje moest werken, dan deed ik dat. Ik moest meer dan de helft afstaan."

Dat betekende dat ze gemiddeld zo'n 400 euro per maand overhield. Net genoeg om van te leven en nog een beetje naar haar ouders in Mali te sturen.

Keita's ouders moeten het voorlopig stellen zonder geld uit Frankrijk. Zelf verblijft ze in een opvanghuis, af en toe slaapt ze in de salon. Tegen de muur leunt een dubbelgevouwen matras, waar de kappers afwisselend op slapen. "Vannacht is het mijn beurt."

De hoop van de kappers is gevestigd op de Confédération Générale du Travail (CGT), de grootste vakbond van Frankrijk. Zonder de bond was de maandenlange staking onmogelijk geweest. De vakbondsleden regelen slaapplekken, doneren eten en schrijven boze brieven aan premier Manuel Valls.

De CGT bindt al jaren de strijd aan tegen illegale arbeid, en wil met de kappersstaking een voorbeeld stellen. 'Onze kameraden zijn kwetsbaar, want ze mogen niet vrij werken in dit land,' schrijven ze op hun website. 'De Franse omgang met migranten is onmenselijk, daar vechten wij tegen.'

De eis is hoog: de kappers verlaten hun salon enkel wanneer zij een verblijfsvergunning krijgen, zodat ze niet meer zwart hoeven te werken. 'Als onze stem niet wordt gehoord, is dat een overwinning voor de maffia en uitbuiting,' zo luidt hun digitale hartenkreet. 'En dat betekent een terugval voor de gehele Franse beroepsbevolking.'

Onderuitgezakt laat Mariam Koné (25) uit Ivoorkust een filmpje zien op haar smartphone. Eén van de sterspelers van het Ivoriaanse elftal, dat dit jaar de Afrika Cup in de wacht sleepte, heeft een grappig filmpje op zijn Facebookpagina geplaatst. De vrouwen gieren het uit. Dan is het lang stil. Het is lang wachten op antwoord van de premier.

"De verveling slaat toe," zegt Koné, terwijl ze haar dochter Leslie op schoot trekt. "Ik hoop snel weer te kunnen werken, ik kan nu nauwelijks de melk voor mijn baby betalen. Maar ik wil niet meer

knippen. Ik word liever serveerster of caissière."

Laat in de middag staan twee CGT-militanten voor de deur om de bezetters op te halen. Er is een demonstratie bij Hôtel Matignon, het verblijf van premier Valls. Daar is een overleg over illegale arbeid, waarbij ook de zaak van de kappers wordt besproken.

"Allez, we gaan!" roept Marilyne Poulain ongeduldig. De Française ontfermt zich sinds het begin als een moederkloek over de groep, en dat wordt haar niet door iedereen in dank afgenomen. In de buurt krijgt ze verwensingen naar haar hoofd geslingerd en ze is zelfs al met de dood bedreigd. Poulain haalt haar schouders op. "Het valt in het niet bij wat deze mensen moeten doorstaan."

Op een aangewezen locatie bij Matignon is vijftig man op de been. Niet alleen de kappers van Château d'Eau zijn er, maar ook betogers die zich solidair tonen met hun strijd. "Dit is een kwestie van mensenrechten," zegt Poulain. "Iedereen die in Frankrijk woont en werkt verdient een eerlijke behandeling. Het is ongehoord dat zij, omdat ze illegaal zijn, in handen moeten vallen van criminelen."

Van alle kappers is Precious Asemota (30) uit Nigeria, met haar grote bos krullen en dikke laag lipgloss, het fanatiekst. Na een bemoedigende toespraak van Marilyne Poulain neemt ze het woord. De Franssprekende omstanders kunnen haar nauwelijks verstaan, maar dat deert haar niet. "We will win," tettert Asemota door de megafoon. Dat verstaat het publiek wel. Er wordt geklapt en gejoeld.

"Ik ben hier toch niet voor niets gekomen," zegt ze na afloop verontwaardigd. Ze nam vanuit Nigeria de vluchtroute via Niger en Libië, om vervolgens na een tocht van vijf dagen op een rubberbootje bij het Siciliaanse eiland Lampedusa aan te komen. Er was de Nigeriaanse een baan in Italië beloofd, maar die bleek niet te

bestaan; ze werd de prostitutie in gedwongen. "Dat nooit weer. Ik kwam hier voor een beter leven, en daar vecht ik nu voor."

Het is geen onbegonnen strijd, maar de kappers moeten nog even geduldig blijven. Marilyne Poulain houdt de hoop in leven. "We weten dat er naar ze wordt geluisterd. Premier Valls zei vandaag nog op de hoogte te zijn van hun situatie. Dan kan het niet heel lang meer duren."

Asemota grijnst breed: "You see? We will win!"

Op site van Bureau Buitenland staat een reportage over de rebellen van Château d'Eau: www.vpro.nl/bureaubuitenland.

'HOELANG KAN DIT NOG DUREN?'

De Franse socioloog Sébastien Chauvin, verbonden aan de Universiteit van Amsterdam, doet al jaren onderzoek naar illegale arbeid. In 2011 schreef hij met andere onderzoekers het boek *On bosse ici, on reste ici!* ('We werken hier, we blijven hier!'), over de opstanden van werknemers zonder papieren.

Hoeveel illegale migranten zijn er in Frankrijk?

"Dat is lastig te zeggen: al twintig jaar wordt gesproken van 200.000 à 400.000. Dat dat aantal de laatste jaren is toegenomen, lijkt onvermijdelijk, maar in cijfers is het niet uit te drukken."

Hoeveel van hen belanden in de illegale arbeidssector?

"Bijna allemaal. Het merendeel van de migranten komt juist naar Europa om te werken, zodat ze geld naar het thuisland kunnen sturen."

Is het protest van de rebellen van Château d'Eau uniek?

"In hun omgeving misschien wel,

maar ze zijn zeker niet de eersten: 2007 wordt beschouwd als het jaar van de coming-out van illegale werknemers. Waar ze eerder nauwelijks een gezicht hadden, gingen ze in dat jaar de straten op en beriepen ze zich op hun rechten."

Heeft het geholpen?

"Symbolisch gezien hebben zij een kleine revolutie ontketend, het probleem werd eerder nauwelijks herkend. Maar in de politiek is eigenlijk niets veranderd. Onder president Sarkozy kregen elk jaar 30.000 van hen een verblijfsvergunning. Dat is onder president Hollande nog steeds het geval."

Is dat genoeg?

"Het helpt, in die zin dat op die manier het aantal illegalen regelmatig wordt teruggedrongen. Aan de andere kant los je daarmee de aard van het probleem niet op, namelijk een zwakke groep in de samenleving die makkelijk wordt uitgebuit. Dan vraag je je wel af: hoelang kan dit nog duren?"